

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

7. Dilectio ista ex qua nascitur fides, charitas imperfecta est, & quo sensu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

tum in libro primo ad Simplicianum: Nisi ergo vocando procedat misericordia Dei, nec credere quisquam potest, ut ex hoc incipiat iustificari. Sed nulla omnino nec inchoata iustificatio hominis absque charitate: Charitas enim inchoata, inchoata iustitia est, charitas protracta, protracta iustitia, charitas magna, magna iustitia est.

Quinto, certissimum in Augustino principium est, nullum præceptum ab homine impleri nisi iustitia diligatur, quem admodum hoc iam sæpius ac diversis in locis ex multis Augustini locis ostendimus. Ergo neque præceptum credendi Deo & sperandi in Deum, sine iustitia dilectione impleri potest. Non enim minus iustitia & æquitas & recitudo sempiterna in præcepto credendi & sperandi, quam in alio quocumque proponitur. Sed iustitia diligere non potest, sine vera & proprie dicta charitate, quod etiam sæpius iam ostendimus; non igitur potest præceptum fidei & spei sine eadem illa charitate servari. Unde in illa generalia sancti Augustini pronuntia de eujusdemque legis, sive fidei, sive spei, sive temperantia, sive iustitia, sive fortitudinis observatione: Lex iubere novit cui succumbit obtemperare; gratia vivare qua insunditur charitas. Et, Charitas sola vult bonum. Et, Per donum charitatis delectat legem esse factorem. Et, Præceptum generale est charitatis. Et, Præcepta dilectionis id est charitatis tanta & tanta sunt; ut quisquid se putaverit homo facere bene, si fiat sine charitate, nullo modo fiat bene, quia videlicet non est fructus bonus, qui de charitate radice non surgit. Et similia quæ manifeste ostendunt nihil omnino neque credi, neque sperari recte posse, nisi charitas moveat voluntatem. Idque eo magis quia fides non docet, neque credi, neque sperari posse sine gratia Dei; inspiratio vero dilectionis ut cognita, sancto amore faciamus, proprie gratia est, quæ contra Pelagianos defensa fuit, & à Concilio definita. Qua de re latius in præcedentibus.

Denique, ut alia sancti Augustini principia prætermittam, hoc ipsum aliquando claris verbis Augustinus asserit. Nam de modo disputans quo aliquis trahitur ut ad Christum veniat, hoc est, sicut ipse exponit, ut credat, expresse docet hoc fieri amando. Trahitur enim animus, inquit, voluptate. Est enim quedam voluptas cordis, cui dulcis est parvi ille calculus. Et pau-

lo post hominem ad Christum trahi exiit, quia delectatur veritate, delectatur beatitudine, delectatur iustitia, delectatur sempiterna vita. Trahitur Christus est. Quibus verbis veritas & beatitudo & iustitia & sempiternus amor veritatis & iustitia, ut omne dilectionis exprimitur. Nam talis dilectionis veritas & beatitudo & iustitia & sempiternus amor explicans paulo inferius: Nunc, i quibus pueri demonstrantur, & trahitur. Et quia trahitur, trahitur, AMANDO trahitur. Et hoc amando fidei qua venit ad Christum: si enim qua inter delicias & voluptates terrenas revelatur amantibus trahunt, quoniam veritas est, trahit ut voluptas, non trahit revelatus Christus & fides. Quid enim fortius desiderat anima quam veritas? Christus enim, ut præmiserat, est veritas. Et amando desiderandoque veritatem trahitur, id est, credimus. Unde addit infra, quod Deus docet nos credere DELECTANDO, non necessitatem imponendo. Notum est autem quod Augustino delectatio amoris est causa: Nisi enim delectet voluntas moveri nullo pacto potest.

Quod si ratio huiusce doctrine quaeritur, ea ex sancti Augustini principijs non oblectur. Non enim agnoscit sanctissimus Deus in universis operibus suis nisi duos amores, creatoris & creaturæ, ex quorum alterutro necesse est ut quocumque actio voluntatis oratur. Ille charitas est, iste cupiditas, quoniam illa de celo est Deo plantante, ista ex mundo diabolo seminante: Nemo enim volens aliquid facit, inquit Augustinus, quod non in veritate prius dixerit. Quod verbum amore concipitur, aut creatura sive creatoris, id est, aut natura mutabilis aut incommutabilis veritatis. Ergo aut cupiditas aut charitate. Notum est autem sanctum Augustinum, cupiditatem omnem, tanquam omnium vitiorum & peccatorum radicem existere damnare, radicem enim omnium malorum cupiditas, quod ipse de ista generali cupiditate, quæ in universis peccatis dominatur, intelligere solet. Hac ergo ab omnibus operibus bonis maximèque fidei & spei actibus, quam longè sine ex Augustini mente removenda, ut sine monstri similis videretur, qui nos fide & spe Christiana ex cupiditate creaturæ credere ac sperare fateretur. Charitate igitur, hoc est, dilectione creatoris opus est, quæ voluntatem ad adhibendam fidem Deo & in eo sperandam inclinet & flectat.

CAPVT SEPTIMVM.

Dilectio ista ex qua nascitur fides, charitas imperfecta est, & quo sensu.

SE ne quis in hac doctrina fallatur, sciendum est, non semper ita sumi ab Augustino charitatem, quemadmodum hoc tempore passim & ferè semper in scholis usurpari solet. Nunc enim per charitatem nihil aliud intelligimus, quam virtutem illam dilectionis in tam perfecto gradu, ut su-

per omnia diligatur Deus. Quo sanè sensu certum est ex Augustini mente, fidem & spem non supponere charitatem ex qua nascuntur, sed è contrario fidem & spem charitatem imperfectam, sicut & peccatorum remissionem, & non sternere. Unde sæpius docet, quod si quis impetrat charitatem. Ut in Epistola ad Paulum.

Epist. 106.

nom: Hanc fidem volumus habere qua impetrent
charitatem. Augustinus igitur charitatem acci-
pere plerumque solet pro dilectione qua verè,
sincere, & gratis ex animo propter seipsum,
nullius creaturæ sed ipsius solius intuitu dili-
gitur Deus, sive ad illam pertingat perfectio-
nem ut supra omnia creata diligatur, sive in
simpliciori & inferiori affectu hæreat. Nam
talis amor quantumcumque remissus, exilis
ac tenuis, est verissimus & castissimus fructus
charitatis Dei sive dilectionis amicitia, nulla
concupiscentiæ ad se reflexæ perversitate di-
stortus. Talis igitur amor Dei, nisi volunta-
tem hominis ad credendum sectat, non erit fi-
des Christiana, sed vel demonum ex pena-
rum timore, vel carnalis ex mundi amore;
quarum neutra est fides, ex qua fideles nun-
cupamur. Illa quippe ex quodam imperfecto
saltem dilectionis affectu erga Deum nascitur,
quo fit ut intellectum humiliter submittat
auctoritati Dei & captivet in obsequium Chri-
sti. De tali imperfecto charitatis seu dilectio-
nis actu, qui non sufficit ut iustificetur homo,
quia nondum super omnia diligitur Deus, lo-
quitur Augustinus diversis in locis, ut libro
octavo de Trinitate, loquens de dilectione
semperternæ veritatis, quæ est ipsa iustitia Dei,
& exemplar humanæ ac formæ iustitiæ: *Vnde
inhabetur illi formæ nisi amando? Cur
ergo alium diligimus, quem credimus iustum & non
diligimus ipsam formam, ubi videmus quid sit
iustus animus, ut & nos iusti esse possimus? An vero
nisi & ipsam diligeremus, nullo modo eum diligere-
mus, quem diligimus ex ista? Sed dum iusti
non sumus, minus eam diligimus:
quam ut iusti esse valeamus? Ecce dilectionem
iustitiæ seu veritatis istius exem-
plar, quam sexcenties in scriptis suis prædi-
cat, sed minorem quam ut iusti esse valeamus.
Nempe quia est quædam dilectio iustitiæ quasi
simplex ejus complacentia, quæ non eo usque
inrevertit, ut adversantia ipsi bonæ voluntati
valeat superare. Itaque in libro nono ejusdem
operis de Trinitate, de eisdem iustitiæ dile-
ctione sed perfectiori differens: *Qui verbi gra-
tia, inquit: perfecte novit, perfecteque amat iusti-
tiam, iam iustus est, etiamsi nulla existat secundum
eum forissecus per membra corporis operandi neces-
sitas. Vbi magna cum circumspectione dicit,
qui perfecte amat. Est enim amor iustitiæ imper-
fectus, quo non fit statim iustus homo, seu in-
star infantis in utero concipitur, ut tandem
crescente paulatim super omnia iustitiæ dile-
ctione nascatur. Quæ perfecta & imperfecta
iustitiæ dilectio tunc maxime proditur, quan-
do duæ dilectiones Dei & mundi, iustitiæ &
iniustitiæ in eodem animo, utra utram superet
collocantur. Cujus rei exemplum suppeditat
nobis luculentum Augustinus: *Si ex adverso
existant duo, præceptum iustitiæ & consuetudo car-
nalis, & utrumque diligitur id sed abimus quod am-
plius dilectum. Si tantumdem utrumque diligitur,
nihil horum sed abimus sed aut timore inviti erademur
in alienam partem &c. Vides hic exemplum
certaminis, in quo iustitia & carnalis delecta-***

Lib. 8. de
Trinit. c. 8.Lib. 9. de
Trinit. c. 9.In Epist. ad
Gal. 1.

atio seu consuetudo simul diligitur. Si iustitiæ
dilectio tam remissa fuerit, ut carnalem suam
consuetudinem homo superare non possit, per-
spicuum est, iustitiæ dilectionem tam imper-
fectam esse, ut non super omnia diligatur.
Vnde in eodem Commentario dicit, quod
quidam non se tenent coniunctos in CHARITATE
IUSTITIÆ, sed a concupiscente adversum se carne
vincuntur: Quorum infinitus inter Christianos
etiam bonus est numerus. Non enim cum
carnalibus delectationibus se certare simulant,
sed serio nonnihil imperfectis lucrandi moti-
bus pugnant. Verum dum languida tantum
& infirma voluntate iustitiam diligunt, vo-
luptati dantes manus, à saviente cupiditate
superantur. Itaque de similibus jam habenti-
bus voluntatem bonam dicit Augustinus: *Volo
ut velis, sed non sufficit ut velis, adiuvandus es ut ple-
ne velis & impleas quod velis. Vbi clare duplex
bona voluntas ad implenda præcepta cernitur,
una perfecta & plena, altera imperfecta & se-
miplena, quarum neutra culpatur quod non
diligat, sed altera tantum quod imperfectè di-
ligat. Et in sermone decimo septimo, ubi de
illa vera & charitativa iustitiæ dilectione tan-
topere laudata loquitur: *Amanda est iustitia, &
in hac iustitia amanda gradus sunt profectuum,
Præmissus est ut amor iustitiæ non præponatur omnia
qua delectant. Ecce iustitiæ dilectionem perfe-
ctam quæ iustificat, quia super omnia delectantia
iustitia diligitur. Sed dum tam solli-
cite hortatur, toto penè sermone, ut inter om-
nia qua delectant, plus nos delectet ipsa iustitia.
Itemque ut iustitia sic delectet ut vincat etiam lic-
tas delectationes: & ei delectationi, qua licite de-
lectamur, iustitiam præponamus: profecto evidenter
significat subinde iustitiam non minus delectare,
quam cetera qua delectant, atque inde
ferri ut alijs rebus amplius nos delectantibus
iustitia postponatur. Hos enim delectationis
gradus indicat etiam paulo inferius, quando
dicit: *Interrogo utrum ames iustitiam? Responde-
bis, Amo. Quod non responderes nisi te ALIQUATE-
NUS delectaret. Et in sermone tertio eorum qui
in appendice collocati sunt, quosdam introducit
aliquantulum de delectari legi Dei, hoc est ex
Apostoli phrasi & Augustini perpetua explica-
tione, diligere iustitiam legis, & tamen adhuc
non posse tuas concupiscentias superare, sed ab
eis captivos possideri: *Quid enim est quod ex
aliquantula iam gratia Dei CONDELECTARIS
LEGI DEI secundum interiorem hominem sed vi-
des aliam legem in membris tuis repugnantem legi
mentis tuae: non repugnantem & nihil valentem, sed
captivam te ducentem in lege peccati. Sed omnium
apertissime tenuem illam & imperfectam Dei
seu iustitiæ dilectionem exprimit in libro de
gratia & libero arbitrio: *Qui ergo vult facere
Dei mandatum & non potest, iam quidem habet vo-
luntatem bonam, id est, charitatem, sed adhuc par-
vam & invalidam: poterit autem cum magnam ha-
buerit & robustam. Quando enim martyres magna
illa mandata fecerunt, magna utique voluntate, hoc
est magna charitate fecerunt. Quam paulo infe-
rius vocat parvam & imperfectam charitatem. Et
adhuc*****

Ibid.

Serm. 17. de
Trinit. 1. pp. 110.Serm. 17. de
Trinit. 1. pp. 110.

c. 2.

Ibid.

Ibid.

Ibid. 1.

Serm. 3. de
App. 1.

Lib. 1. pp. 110.

adhuc inferius de illo loquens qui propter infirmitatem virium voluntatis, qua vellet mandata facere, ea cupiditatibus quassatus nondum facit: *Quod quidem sine suo fructu profus admoneretur, nisi prius acciperet ALIQUID DILECTIONIS ut addi sibi quaereret, unde quod iubebatur impleteret.* Nimirum tantillum ut sentiens suae voluntatis imbecillitatem, saltem Deum rogare possit, quatenus tantam tribuat legis & iustitiae suavitatem, ut eam implendo terra det fructum suum. Ad quod voluntatis incrementum respicit in sermone quarto de verbis Apostoli: *Quem delectat LEX DEI, ET SIC DELECTAT, ut omnes delectationes lascivia vincat, non sibi arroget istam delectationem. Dominus dabit suavitatem.*

Ex his perspicuum est, esse quandam imperfectam legis & iustitiae, & veritatis, hoc est, Dei dilectionem, seu ut Augustinus loquitur, parvam & imperfectam charitatem quae non peringat eò, ut omnia delectationem vincente iustitiae delectatione superentur, quae, minus iustitiam diligimus, quam si iusti esse valeamus. Et ista est ex qua virtutes istae Theologicae nascuntur fides & spes, antequam perfecta illa charitate, quae super omnia Deum diligit, superveniente formentur. Quae quidem doctrina, ne quidem Scholasticis Doctoribus incognita, quantum ad fidem videtur. Nam quando docent necessarium esse piam voluntatis affectum onem erga Deum, qua inclinante fiat ut intellectus revelanti assentiat, nihil profecto diversum ab Augustino dicunt, si intelligunt, quid sibi pius affectus velit. Nam & ista sententia de pia voluntate intellectui fidem imperante ex Augustino sumpta est: *Cui fides comparanda cor tantum admodum pium, non & palpatem manum.* Nulla vero profus Augustini iudicio est pietas erga Deum, nisi dilectio Dei: *Cor quod recte petit, inquit, recteque pulsatur, & quirit, PIUM ESSE DEBET, PRIMO AMARE DEUM GRATIS: HAC EST ENIM PIETAS.* Quod alibi pluribus declaravimus, & plurimis facili negotio probari potest. Nam cum pietatis sit propriè colere Deum, nullum etiam ejus verum cultum agnoscat, nisi qui impenditur diligendo. Hoc enim colitur quod diligitur. Si ergo necesse est fidem ex pia affectione proficisci, necesse est ex Dei dilectione proficisci. Nam ex cujus alioquin dilectione pia ista affectio & fides ipsa promanabit? Aliquid enim diligit necesse est, dum vult credere, si se vel quicquam aliud quod creaturarum ambitu continetur, non ista profecto pietas, sed potius impietas erit, ex creaturarum, hoc est, huius mundi dilectione, credere velle Deo. Nimirum, ut fides ad id quod extra Deum diligit distorta voluntatis perversitate referatur. Itaque pia ista erga Deum affectio, nihil est aliud quam amor quidam quo homini aeterna veritas revelans placet; ex quo timor quidam reverentialis pul-

A lulat.

Hæc igitur imperfecta dilectio Dei, plerumque in peccatoribus perfectam charitatem antecedit. Sentiunt enim quosdam sincere dilectionis motus, ex quibus fit, ut quamvis nondum implere se posse sentiant quæcumque Deus præcipit, eo quod terrenis cupiditatibus se ligatos esse videant, quæ ipsos in perfectæ charitatis omnia superantis amplexus evolare non sinant, se bene tamen affici erga Deum sentiant, bene de ipso ex animo loquantur, desiderant rectè vivere, iustitiæ & rectitudinis splendore perstricti. Cujusmodi status in eis subinde mensis & annos integros durat, donec Deo vincula eorum dirumpente, tandem dilectio charitatis omnes victrices hætenus cupiditates, vincente iustitiæ delectatione, superet Deumque dilectum omnibus delectationibus præferat. Et quamvis actus illi præcedentes imperfecti sint, non tamen propterea desinunt esse veræ & sinceræ charitatis, non ab illo quidem perfecto habitu, qui nondum adest animo, sed à Spiritu sancto excitante suscitati. Idem enim profus objectum habent, quod perfecta charitas, iustitiam scilicet propter iustitiam, seu Deum propter Deum, nullius alterius distinctæ mercedis consideratione dilectum. Quod esse sincerissimæ charitatis objectum nemo peritus rerum istarum diffiteri potest. Vnde & Franciscus Suarez in libro secundo de gratia tales imperfectæ charitatis actus ante justificationem hominis agnoscit & probat.

Vtrum vero verius sit, quod istiusmodi dilectionis motus ab assistente spiritu, an simul etiam ab interna aliqua dispositione permanente suscitentur, parum ad propositum nostrum refert. Augustino tamen magis congruere videtur, ut ab interna simul permanente dispositione fluant. Nam huiusmodi animi compositio imperfecta, qua placet eis iustitia, qua optant castè, temperatè vel iustè vivere, nec tamen obtinere à se possunt, ut hoc plena arripiant voluntate, sæpe ad multum tempus durat. Sentiunt etiam subinde se in istiusmodi affectibus paulatim Deo miserante proficere, & firmiores adversus impetus concupiscentiarum suarum, crescente iustitiæ delectatione fieri: quæ videntur esse indicia aliqujus dispositionis internæ, quam eis infundit Deus. Si enim fides cum suo affectu reverentiali & pio quem Scholastici probant, multis mensibus & annis esse in homine habitualiter potest, ante justificationem, hoc est, ante perfectam illam charitatem; quid miri aut novi, si talis imperfecta dilectionis qualitas quædam permanens in peccatore statuatur? Nam revera ex Augustini mente pius ille affectus non est aliud nisi quædam dilectio seu complacentia Dei, propter quam intellectus veritati ejus pronus ac libens acquiescit.